

POSTANOWIENIE

3 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 3 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa C. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie
postanowieniem z 4 listopada 2025 r., II C 3426/25,
o przekazanie do sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 4 listopada 2025 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie na podstawie art. 44¹ § k.p.c. zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W uzasadnieniu Sąd występujący wyjaśnił, że jest nadmiernie obciążony sprawami ze względu na właściwość miejscową, co uniemożliwia rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Wskazał, że problemem jest także gigantyczny wzrost spraw związanych ze skorzystaniem z sankcji kredytu darmowego, bowiem powód skierował ok. 7000 analogicznych spraw, które oczekują na przekazanie do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie. Ponadto Sąd nie ma

warunków techniczno-organizacyjnych umożliwiających sprawne rozpoznanie sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przepis ten stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (zob. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 10 września 2020 r., II CO 203/20; z 28 września 2021 r., II CO 72/21). Zbyt pochopne przekazywanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie służy wytworzeniu w społeczeństwie przekonania o bezstronności sądów, lecz przeciwnie, może budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (zob. np. postanowienia SN: z 25 listopada 2009 r., III KO 81/09; z 24 lutego 2020 r., II PO 5/20).

Uzasadniana podstawa zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa ucierpi znacząco w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu władzy sądowniczej znaczenie mają przesłanki obiektywne (np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie) oraz przesłanki subiektywne (np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie). Z tym, że same przesłanki subiektywne nie są wystarczające do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 9 czerwca 2025 r., III CO 655/25).

W związku z tym okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w danym sądzie bezstronnie rozpoznana, musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienie SN z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że dobro wymiaru sprawiedliwości nie jest tożsame ani z dobrem sądu rozpoznającego konkretną sprawę (w szczególności sprawnym funkcjonowaniem) lub z interesami prawnymi stron, ani też ze społecznym postrzeganiem sądu jako organu bezstronnego. Wszystkie te elementy stanowią części składowe tej wartości, niemniej jednak przy stosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. trzeba mieć na uwadze, że żaden z elementów nie dominuje nad pozostałymi. Wprawdzie wymiar sprawiedliwości istnieje po to, aby rozstrzygać indywidualne spory o prawo i tym samym zabezpieczać interesy prawne stron (uczestników) postępowań, jednak dobro wymiaru sprawiedliwości trzeba każdorazowo rozumieć uniwersalnie, mając na względzie nie tylko konkretną sprawę, ale też długofalowe konsekwencje wynikające z decyzji o zastosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20). Podstawa do zastosowania tego przepisu zachodzi bowiem wtedy, gdy zachodzi istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa znacząco ucierpi w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu sądownictwa znaczenie mają przesłanki obiektywne, np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie, oraz przesłanki subiektywne, np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie (zob. postanowienie SN z 26 października 2023 r., III CO 536/23).

Przenosząc powyższe rozważania na realia procedowanej sprawy należy w pierwszym rzędzie zauważyć, że trafnie pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej, wobec wytoczenia powództwa przed Sądem Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu. Pozwany słusznie wskazał, że powód manipuluje właściwością miejscową sądu przez zmianę siedziby, co stanowi nadużycie prawa procesowego. Podkreślił, iż powód już czterokrotnie zmieniał siedzibę, kierując się przychylnością orzeczeń przeciwko bankowi. Słusznie także wskazuje, iż powód nie był stroną czynności bankowej, z której wywodzone jest roszczenie dochodzone pozwem, stąd art. 37 k.p.c. nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. Podkreślenia wymaga, iż Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z urzędu ustalił, iż pod wskazanym adresem siedziby powoda znajduje się jedynie wirtualne biuro.

Dobro wymiaru sprawiedliwości, na które powołuje się Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie nie może być utożsamiane z nadmiernym obciążeniem sądu i rozpoznaniem sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Także wskazanie na brak zapewnienia warunków techniczno-organizacyjnych nie stanowi podstawy do przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu w oparciu o art. 44¹ k.p.c.

Wskazane okoliczności nie mogą mieć ujemnego wpływu na swobodę orzekania lub bezstronność sądu właściwego. Podkreślić należy, że okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym Sądzie bezstronnie rozpoznana, musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienie SN z 15 września 2025 r., III CO 968/25).

W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma zatem podstaw do uznania, że zachodzi zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości, w związku z czym orzeczono jak w sentencji.

(P.H.)

[SOP]